

Nr 481.

Av herr **von Sneidern**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 383, angående tillfällig lönereglering för tjänstemän vid telegrafverket m. m.

Uti Kungl. Maj:ts nädiga proposition (nr 383) angående tillfällig lönereglering för tjänstemän vid telegrafverket m. m. har i stort sett det av 1915 års avlöningskommission avgivna förslaget följts. Från såväl kungl. telegrafstyrelsens som telegrafpersonalens sida hade detta förslag givit anledning till vissa anmärkningar och önskemål, vilka dock förnämligast med hänsyn till löneregleringens provisoriska karaktär endast i undantagsfall ansetts kunna föranleda ändring i kommissionens förslag. Vissa av de framställda önskemålen synas inig emellertid vara av det slag, att de bort kunna vinna beaktande även vid en provisorisk lönereglering sådan som den föreliggande.

Bland sådana önskemål torde i främsta rummet böra nämnas framställningen, att det i telegrafverkets avlöningsreglemente måtte, liksom redan skett beträffande postverkets, intagas en bestämmelse, genom vilken tjänstemännen tillförsäkras att vid befordran till högre tjänst alltid komma i åtnjutande av avlöningsförhöjning.

Den paragraf i telegrafverkets avlöningsreglemente, som reglerar avlöningsförhållandena vid befordran i berörda fall, nämligen § 4 mom. 3, fente att-satsen, lyder:

att tjänsteman, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till annan, vars begynnelseavlöning eller begynnelse-lön är lika med eller lägre än den avlöning eller lön, som han vid förflyttningen uppbar, skall,

då ingendera eller båda befattningarna äro förenade med upp-bördsprovision, kvarstå i innehavande avlönings- eller löneklass och för

uppflyttning i närmast högre klass tillgodoräkna sig den tid han innehaft avlöning eller lön efter närmast lägre klass, oavsett vilken befattning han därunder innehaft, samt

då endast endera av de båda befattningarna är förenad med uppbořdsprovision, åtnjuta avlöning eller lön enligt den klass, för vilken lönen är lika med eller, om sådan klass ej finnes, är närmast högre än den lön han vid förflyttningen uppbär samt därvid — utom i det fall att skillnaden mellan den lön han sålunda får uppbära och den till honom vid förflyttningen utgående lön är större än skillnaden mellan sistnämnda lönebelopp och lönen för den klass, som är närmast lägre än den, i vilken han vid förflyttningen insättes — tillgodoräkna sig den tid han åtnjutit den till honom vid förflyttningen utgående lön;

att emellertid den, som efter egen ansökning förflyttas till annan befattning, i intet fall må bekomma högre avlöning eller lön än den för nämnda befattning bestämda slutavlöning eller slutlön; samt

att likväl tjänsteman, som, då han intjänat stadgad tid för uppflyttning i högre klass, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i § 7 punkt 6:o a) här nedan är skyldig att från tjänsten avgå, icke må uppflyttas i högre klass.

Då avlöningsskalorna inom verket äro så lagda, att i de flesta fall begynnelseavlöningen för en högre tjänst är lägre än slutavlöningen inom närmast lägre, uppstår i regel det förhållandet, att en befordran för tjänstemannen medför avlöningsförbättring först efter 3 à 9 år. Som exempel kan anföras att en 1:ste telegrafassistent med avlöningen 3,900 kronor vid befordran exempelvis till kontrollör av 2:dra lönegraden först från och med 10:de året efter befordran erhåller större avlöningsförbättring än om han icke sökt befordran.

Härtill kommer, att befordran oftast är förenad med en kostsam flyttning till ny stationeringsort. Då vidare befordran till högre tjänst medför ökning i pensionsavgifterna, gäller såsom regel, att en befordran ej blott icke medför någon avlöningsförbättring utan är för vederbörande tjänsteman förenad med mycket kännbara ekonomiska uppoffringar.

Att ett dylikt förhållande ur alla synpunkter är obilligt och förkastligt ligger i så öppen dag, att det synes mig ej råda något tvivel om att utan avvaktande av den slutliga löneregleringen redan vid nu skeende revidering av avlöningsreglementet ändring bör kunna göras.

En sådan ändring synes mig så mycket mera välbefogad som exempelvis postverket förut haft samma bestämmelse som den ännu för telegrafverket gällande, men sedermera, sedan erfarenhet vunnits om

bestämmelsens menliga konsekvenser, vid en tidigare justering av avlöningsreglementet — vid 1913 års riksdag — fått densamma ändrad i samma riktning som nu ifrågasättes för telegrafverkets del.

Utan några som helst rubbningar i gällande eller föreslagna avlöningssskalor låter ändringen sig genomföras genom omredigering av den ovan återgivna paragrafen i telegrafverkets avlöningsreglemente till överensstämmelse med den formulering, som för postverkets del fastställdes av 1913 års riksdag. I sak skulle denna ändring innebära, att vederbörande tjänsteman, i stället för att kvarstå i innehavd avlöningsklass, vid befordran skulle uppflyttas i närmast högre klass.

Även beträffande de i propositionen föreslagna avlöningsbeloppen synas mig vissa jämkningar vara motiverade. För den icke provisionsberättigade kvinnliga personalen synas exempelvis avlöningarna vara allt för knappt tillmätta, även om man beaktar förslagets provisoriska karaktär.

För närvarande utgör avlöningen till *kontorsskrivarna*, vilka äro 35 till antalet och alla tjänstgöra hos telegrafstyrelsen, lägst 1,260 kronor, vilken avlöning kan höjas successivt efter 2, 4, 6, 9 och 12 år till 1,380, 1,500, 1,650, 1,800 och 1,950 kronor. Kungl. Maj:ts förslag tillerkänner dessa befattningshavare en lägsta avlöning av 1,500 kronor med förhöjningar efter 3, 6, 9 och 12 år till respektive 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor, vartill kommer dyrortstillägg, som till dem skulle utgå med 15 procent. Sammanlagda avlöningen skulle således komma att utgöra lägst 1,725 kronor och — enär dyrortstillägget för kvinnlig tjänsteman är begränsat till 225 kronor — högst 2,325 kronor. Den ifrågasatta avlöningsförbättringen utgör således 465 kronor på begynnelseavlöningen och 375 kronor på slutavlöningen. I jämförelse härmed må framhållas, att telegrafisterna av 2:a lönegraden — vilkas avlöning för närvarande utgör lägst 1,260 och högst, efter 18 år, 2,100 kronor jämte dyrortstillägg och genom förslaget ingalunda skulle i och för sig bliva särdeles rikligt tillmätta — fått sin avlöning, beräknad för placering i Stockholm, höjd från lägst 1,449 och högst 2,325 kronor till lägst 2,025 och högst 3,025 kronor, innebärande en avlöningsförbättring med 576 kronor på begynnelseavlöningen och 700 kronor på slutavlöningen. I procent räknat har således kontorsskrivarnas avlöning höjts med 37 procent å begynnelse- och endast 19 procent å slutavlöningen, under det att telegrafisternas avlöning höjts med 39 procent å begynnelse- och 30 procent å slutavlöningen. Då i allmänhet löneregleringsförslaget gått ut på att bibehålla hittillsvarande proportion

mellan olika tjänstemannagrupper avlöningar och således vidtaga procentuellt större höjningar å lägre än å högre avlöningsbelopp, måste det synas orättvist att vidtaga så jämförelsevis ringa höjning särskilt av kontorsskrivarnas avlöningar. För att såvitt möjligt bibehålla hitillsvarande skillnad i avlöningar för kontorsskrivarna å ena samt telegrafisterna å andra sidan synes vara lämpligt att bestämma de förras fasta avlöning till lägst 1,650 kronor med förhöjning efter 3, 6, 9, 12 och 15 år till respektive 1,800, 1,950, 2,100, 2,250 och 2,500 kronor. Inberäknat dyrortstillägget skulle deras avlöning då bli lägst 1,875 och högst 2,725 kronor, vilken sist angivna avlöning skulle uppnås efter samma tid, 15 år, som skulle förflyta, innan telegrafisterna nådde den för dem föreslagna högre slutavlöningen. Avlöningsförbättringen skulle då komma att för kontorsskrivarna bli 615 kronor på begynnelse- och 775 kronor på slutavlöningen eller således allenast 39 respektive 75 kronor större än den avlöningsförbättring, som tillerkänts telegrafisterna, vilket måste anses skäligt med hänsyn till de låga avlöningsbelopp, varom här är fråga. Upplysningsvis må nämnas, att avlöningen för kvinnlig kontorsskrivare vid statens järnvägar är i proposition nr 381 föreslagen till, å dyraste ort, lägst 2,100 och högst, efter 9 år, 2,900 kronor. För kvinnligt biträde vid generalpoststyrelsen är avlöningen i proposition nr 382 föreslagen till lägst 1,925 och högst, efter 6 år, 2,325 kronor. Skulle en höjning av avlöningen till telegrafstyrelsens kontorsskrivare anses böra medföra motsvarande höjning även åt generalpoststyrelsens kvinnliga biträden, torde däremot intet vara att invända.

De för kontorsskrivarna sålunda föreslagna avlöningar torde även böra bli gällande för de med dem enligt Kungl. Maj:ts förslag likställda 64 bokhållarna vid linje- och trafikdistriktsbyråerna samt de större stationerna.

I avseende å *kassörerna*, vilka äro indelade i två avlöningsgrupper, har jag endast det yrkandet, att kassörer av 2:dra lönegraden — 33 till antalet — måtte jämföras med telegrafister av 2:dra lönegraden samt att kassörer av 1:sta lönegraden — 11 stycken — måtte jämföras med telegrafister av 1:sta lönegraden. För närvarande finnes endast en grad telegrafister, vilkas avlöning allenast i så måtto skiljer sig från kassörernas av 1:a lönegraden, att de förra uppnå slutavlöningen efter 18 och de senare efter 15 år, under det att kassörerna av 2:a lönegraden åtnjuta 120 kronor lägre begynnelse- och 300 kronor lägre slutavlöning än första gradens kassörer samt uppnå denna slutavlöning efter 12 år; alla ifrågavarande befattningshavare åtnjuta dyr-

ortstillägg. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle telegrafisterna uppdelas i två lönegrader med avlöning, dyrtortstillägg oberäknat: för telegrafister av 2:a lönegraden lägst 1,800 och högst, efter 15 år, 2,800 kronor samt för telegrafist av 1:a lönegraden lägst 2,250 och högst, efter 9 år, 3,100 kronor. Kassörer av 2:a lönegraden åter skulle erhålla lägst 1,650 och högst, efter 12 år, 2,250 kronor samt kassörer av 1:a lönegraden samma avlöning som telegrafist av 2:a lönegraden. Telegrafstyrelsen har för sin del, under framhållande av det ökade ekonomiska ansvar, som numera påvilar kassörerna, framställt samma yrkande som av mig nu göres, om jämställighet mellan kassörer av 2:a och telegrafister av 2:a respektive av kassörer av 1:a och telegrafister av 1:a lönegraden; enahanda yrkande har framförts av telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening. Den betydande tillväxten i rörelsens omfattning vid telegrafverkets verkstad, linjedistriktstyraer och större stationer, där kassörerna äro placerade, synes mig nödvändig göra en avsevärd avlöningsförbättring för kassörerna. Jag har inhämtat, att vissa av kassörerna av 1:a lönegrad handhava en uppbörd på flera miljoner om året — befattningar således, som på andra håll inom statsförvaltningen äro anförtrödda åt manliga tjänstemän med betydligt högre avlöningar — och ingen kassör finnes placerad å telegrafstation med mindre årlig uppbörd än omkring 200,000 kronor.

Av de manliga tjänstemännen har jag icke kunnat undgå att finna *kontrollörerna* missgynnade i jämförelse med såväl motsvarande befattningshavare inom andra verk som även närmast jämförbara tjänstemannagrupper inom andra avdelningar av telegrafverket.

Enligt kommissionens av Kungl. Maj:t följda förslag skulle en kontrollör av 2:a lönegraden inom telegrafverket uppbära begynnelselön med 3,900 kronor, medan för en postkontrollör av motsvarande grad begynnelseavlöningen satts till 4,300. För kontrollör av 1:sta lönegraden inom telegrafverket skulle begynnelseavlöningen utgöra 4,300 kronor, medan för en förste postkontrollör samma avlöning satts till 5,100 kronor.

Orsaken till denna skiljaktighet i avlöningarna har, efter vad kommissionen uppgiver, icke sin grund i något lägre värdesättande av kontrollörsbefattningarna inom telegrafverket i förhållande till motsvarande tjänster inom postverket utan leder enligt kommissionens utsaga sitt ursprung tillbaka till uttalanden, som beträffande kontrollörs-tjänsterna inom telegrafverket gjordes av en kommitté vid 1908 års löne reglering för telegrafverket. Telegrafstyrelsen har emellertid i sin skrivelse till Kungl. Maj:t av den 3 nästlidne april påvisat, att 1915

års kommission gjort sig skyldig till en missuppfattning av förenämnda uttalanden. Dessa gingo nämligen ut på *dels* att telegrafverkets kontrollörer kunde påräkna befordran till sina tjänster vid tidigare levnadsålder än vad fallet var med postverkets, varför en lägre begynnelselön borde fastställas, *dels* att telegrafstyrelsen skulle få i sin hand att tilldela tjänstemännen efter skicklighet och förtjänst en avlöning från den lägsta till den högsta å den för gruppen fastställda avlöningsskalan. Av dessa förutsättningar har den första allenast i vissa undantagsfall kunnat upprätthållas och den senare icke alls, då bestämmelsen i fråga icke blev av riksdagen vid regleringens fastställande godkänd.

Med hänsyn till vad sålunda upplysts synes varje fog saknas att för telegrafverkets kontrollörer fastställa lägre avlöning än för postverkets kontrollörer. I betraktande av de avlöningar, som föreslagits för andra befattningshavande inom telegrafverket, synes mig dock avlöningarna för kontrollörer av 2:a lönegraden böra sättas till lägst 4,300, högst 5,500 kronor samt för kontrollörer av 1:a lönegraden lägst 4,700, högst 6,000 kronor.

Då radiokommissarie i avlöningshänseende är likställd med kontrollör av 1:a lönegraden, bör, därest detta mitt förslag vinner bifall, jämväl begynnelseavlöningen för radiokommissarie fastställas till 4,700 kronor.

Därest avlöningarna ändras, på sätt jag nu ifrågasatt, borde rätteligen i vissa fall någon jämkning ske även i de av Kungl. Maj:t föreslagna pensionerna, men lärar därmed kunna anstå till den definitiva löneregleringens genomförande. Då vidare nämnda ändringar i avlöningarna äro till sin ekonomiska konsekvens ringa, torde därav ej behöva påkallas någon höjning av de förslagsanslag för avlöningar till ifrågavarande befattningshavare, vilka äro angivna i Kungl. Maj:ts genom proposition nr 386 framlagda förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1919.

Vad slutligen angår tidpunkten för de nu ifrågasatta löneregleringarnas trädande i kraft, synas mig synnerligen starka skäl tala för att desamma få träda i tillämpning redan innevarande år. Ej minst gäller detta beträffande telegrafverkets lönereglering. Bland samtliga de verk, som kommissionens uppdrag omfattat, äro nämligen telegrafverkets nu gällande avlöningsbestämmelser i stort sett de äldsta. Sålunda är för statens vattenfallsverk gällande avlöningsreglemente byggt på 1912 års siffror, tullverkets på 1909 års, postverkets på 1908 delvis 1912 års och statens järnvägars delvis på 1905 års siffror, varvid

emellertid är att märka att för detta verk av 1915, 1916 och 1917 års riksdagar beviljats tillfälliga lönetillägg, omfattande hela den lägre och en avsevärd del av den högre tjänstemannapersonalen. För telegrafverkets personal gäller fortfarande 1908 års avlöningsreglemente med undantag av ett par mindre betydande vid 1912 års riksdag företagna jämkningar av detaljer, som vid genomförande av 1908 års experimentstat visat sig mindre lyckliga. Telegrafverkets nu gällande avlöningsförhållanden äro sålunda i stort sett baserade på prisleförhållandena i landet år 1905. Den levnadskostnadsfördyring, som belöper sig på tiden från detta år och intill den begynnande kristiden, utgör enligt officiella siffror lägst 25 procent. Från år 1914 och intill april månad innevarande år har fördyringen uppgått till 104 procent d. v. s. levnadskostnadsfördyringen i sin helhet och icke enbart för livsmedel, lyse och bränsle utan även skatter, hyror samt övriga utgifter.

Den nuvarande ställningen för telegrafverkets personal framgår således av å ena sidan en fördyring av levnadskostnaderna på 130 procent, å den andra sidan en compensation i form av krigstidstillägg och provisorisk lönereglering. Krigstidstillägget och krigstidshjälpen har som bekant för de lägre tjänstemännen uppgått till en procent, varierande mellan 50 och 70 och 80 procent, under det att för de högre tjänstemännen det procentuella tillägget uppgått till varierande från 30 å 40 ned till 17 procent. Tillsammans med den för tiden 1905—1914 inträdda fördyringen har telegrafverkets tjänstemän av högre grad således f. n. att, trots erhållet krigstidstillägg, reda sig med avlöningar reducerade till mindre än hälften av den köpkraft, de representerade vid deras fastställande.

Det må därför icke förvåna, att oro väckts till liv genom Kungl. Maj:ts uttalande av tvivelsmål rörande tillämpandet från 1 juli innevarande år av den nu föreslagna till sin omfattning blygsamma provisoriska löneregleringen.

I betraktande av den långa tid som förflutit sedan de nuvarande avlöningarna för telegrafverkets personal omräknades efter de i samhället rådande prisleförhållandena — mer än 12 år — synes det också onekligen ligga ett visst berättigande i att den provisoriska reglering, varom beslut vid årets riksdag skall fattas, icke blir uppskjuten mer än som är oundgängligen nödvändigt.

På grund av vad ovan anförts tillåter jag mig alltså föreslå.

dels sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till »kungörelse angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907», att nedan återgivna del av § 4 måtte erhålla följande avfattning:

»§ 4.

1:o) Avlöning åtnjutes av *icke provisionsberättigad tjänsteman* enligt följande reglering:

	Lägsta avlöning		Högsta avlöning	
	Klass	Kronor	Klass	Kronor
<i>Kontrollör av 1:a lönegraden</i>	11	4,700	8	6,000
<i>Radiokommissarie</i>	11	4,700	8	6,000
<i>Kontrollör av 2:a lönegraden</i>	12	4,300	9	5,500
<i>Telegrafist av 1:a lönegraden</i>	18	2,250	15	3,100
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	18	2,250	15	3,100
» » 2:a »	21	1,800	16	2,800
<i>Telegrafist av 2:a lönegraden</i>	21	1,800	16	2,800
<i>Vaktföreståndare</i>	21	1,800	16	2,800
<i>Bokhållare</i>	22	1,650	17	2,500
<i>Kontorsskrivare</i>	22	1,650	17	2,500
<i>Rikstelefonist</i>	24	1,380	21	1,800

3:o) Uppflyttning — — —,
 att tjänstemän — — —,
 att uppflyttning — — —,
 att nu gällande, — — —,
 att tjänsteman — — —,

att tjänsteman, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till annan, vars begynnelseavlöning eller begynnelselön är lika med eller lägre än den avlöning eller lön, han vid tiden för förflyttningen uppbär, skall,

då ingendera eller båda befattningarna äro förenade med uppbördsprovision, åtnjuta avlöning eller lön efter närmast högre klass än den han vid befordringen tillhör, samt

då endast endera av de båda befattningarna är förenad med uppbördsprovision åtnjuta avlöning eller lön enligt den klass, för vilken lönen är närmast högre än den han vid befordran tillhör, under förutsättning att denna sistnämnda klass återfinnes å båda skalorna, skoland han eljest tillhöra därpå följande högre klass;

ägaende han i båda fallen tillgodoräkna sig den tid intill 3 kalenderår, varunder han i ena eller andra befattningen innehaft den avlöning eller lön, som utgått vid beföringstillfället;

att emellertid — — — — —

— — — — — högre klass;
ävensom att de vid berörda kungörelse fogade »Allmänna grunder till avlöningsförhöjning för icke provisionsberättigade tjänstemän» måtte i nedan återgivna del erhålla följande avfattning:

Klass.....	Begy- nelse- avlö- ning	Uppflyttning i högre klass kan äga rum, när avlöning enligt närmast lägre klass åtnjuts i nedan nämnda antal år.																		
		26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	11	10	9	8			
Avlöning, kronor		1,260	1,320	1,380	1,500	1,650	1,800	1,950	2,100	2,250	2,500	2,800	3,100	4,700	5,100	5,500	6,000			
<i>Kontrollör av 1:a lönegraden</i>	5,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—			
<i>Radiokommissarie</i>	5,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3			
<i>Kontrollör av 2:a lönegraden</i>	4,300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3			
<i>Telegrafist av 1:a lönegraden</i>	2,250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	—			
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	2,250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	—			
» » 2:a »																				

dels ock att den lönereglering för telegrafverket, som må komma att beslutas, måtte beslutas genomförd redan fr. o. m. den 1 juli innevarande år.

Stockholm den 29 maj 1918.

Axel von Sneidern.